

וּמִכָּה בְּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמֶת
וּדְיִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וּדְיִקְטוּל אִנְשָׁא יִתְקַטִּיל

כד, כא

ומכה - "ומכה אדם יומת" - ואפילו אם לא הרגו? פירש רש"י שמדובר במכה ודיקטול?
אביו ואמו ובהם חייב גם אם הכה בלבד ועשה בהם חבורה.²⁹⁷ אבל לפי זה יקשה ת"א "ומכה אדם יומת" - "ודיקטול אנשא יתקטיל", כי בפסוק "ומכה אביו ואמו" (שמי' כא טו) שגם היא אינה הפקעת מיתה אלא הפקעה שיש בה חבורה (רש"י שם) תרגם "ודימתי לאבוהי ולאמיה" בפועל "מחא" (הכה). ואם כן היה לו לתרגם גם כאן "ודימתי אנשא יתקטיל"? וכן הקשה "אהבת יהונתן" והניח בצ"ע. "נתינה לגר" הציע שתי תשובות: [א] תרגם "קטל" לרמוז לדרשת תנא דבי חזקיה.²⁹⁸ [ב] מת"א "לא תרצח" (שמי' כ יג) "לא תקטול נפש" מוכח ששורש "קטל" שאין אחריו תיבת נפש מורה גם על הכאה שאינה גוררת מיתה אחריה. "כי בלשון קטלא נכלל גם חבורה כבגמרא (חולין לה ע"ב) מה לי קטליה כולה מה לי קטליה פלגא". לכן תרגם כאן: "ומכה בהמה... ומכה אדם" - "ודיקטול בעירא... ודיקטול אנשא".²⁹⁹

מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כִּגְר כְּאֶזְרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם
דִּינָא חַד יִהְיֶה לְכוּן גִּירָא כִּי־צִיבָא יְהִי אֲרִי אֲנָא ה' אֱלֹהֵכוֹן

כד, כב

תרגומי משפט "משפט אחד" - "דינא חד". אונקלוס מתרגם משפט בשלושה אופנים: [א] משפט בזיקה למעשה בית דין מתורגם דינא כגון "ואלה המשפטים" (שמי' כא א) "ואלין דינא" וכן כאן; [ב] הלכתא, כגון "כמשפט הראשון אשר היית מפקהו" (בראשית מ יג) "כהלכתא קדמיתא"; [ג] פדחוי [בתאג: פדחוי], כגון "ויעשה כמשפט" (ויק' ט טז) "ויעבדה פדחוי". להפרש שבין השניים האחרונים ראה לעיל "ואת השני יעשה עלה כמשפט" (ה י) "יעביד עלתא פדחוי".

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ
אֲבָן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה
וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶפִּיקוּ יָת דְּאֶרְגִּזוּ לְמַפְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַרְגְּמוּ יְתִיה בְּאֲבָנָא
(ח"נ: אבנא, באבניא) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ כְּמָא דְּפָקִיד ה' יְת מֹשֶׁה

כד, כג

297. רש"י: "ומכה בהמה ישלמנה - למעלה דבר בהורג בהמה, וכאן דבר בעושה בה חבורה. ומכה אדם יומת - אפילו לא הרגו אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן נפש ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב ובא להקישו למכה בהמה... מה בבהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהם חבורה".

298. כתובות לה ע"א: "תנא דבי חזקיה: מכה אדם ומכה בהמה, מה מכה בהמה - לא חילקת בו בין בשוגג בין במזיד, בין מתכוין לשאין מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה, לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון, אף מכה אדם - לא תחלוק בו בין בשוגג בין במזיד, בין מתכוין לשאין מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה, לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון".

299. וכעין זה גם ב"חליפות שמלות"